

סדר הדלקת נרות חנוכה

בכל אחד משמונת לילות החנוכה מדליקים את הנרות. נוהגים במנהג "בית הלל" ובכל יום מוסיפים נר אחד. את הנרות ניתן להדליק משקיעת החמה ובמשך כל הלילה. עיקר המצווה הוא פרסום הנס ולכן נוהגים לשים את החנוכה על אדן החלון. נרות החנוכה נחשבים כלי קודש, ולא משתמשים באורם לשום משימה מלבד פרסום הנר. לכן נוהגים שלא להדליק נר מנר אלא להשתמש בנר מיוחד - השמש. יש הנוהגים להימנע ממלאכה או מעיסוק בדברי חול כל זמן שהנרות דולקים ולהקדיש את הזמן לחגיגה משפחתית.

ברכות ההדלקה

יש הנוהגים להקדים לברכות: ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו: (תהילים צ יז)

אוחזים בנר השמש הדולק ומברכים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר חנוכה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שעשה נסים לאבותינו ולאמותינו בימים ההם בזמן הזה.

בערב הראשון בו מדליקים נרות מוסיפים את ברכת הזמן:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

מדליקים את הנרות משמאל לימין ושרים בעת ההדלקה 'הנרות הללו' ולאחר מכן 'מעוז צור'

נוסח מסורתי:

הנרות הללו אנו מדליקים על הנסים ועל הנפלאות ועל התשועות ועל הנחמות, שעשית לאבותינו ולאמותינו בימים ההם בזמן הזה, על ידי כהנהיגה הקדושים. וכך מצות שמונת ימי חנוכה הנרות הללו קדש הם, ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד, כדי להודות ולהלל לשמה הגדול על נסיה ועל נפלאותיה ועל ישועתה.

הנרות הללו אנו מדליקים לניסים שבהם עוד לא התנסונו; לפלאות שנפלאו מעיננו; לאורות שעוד לא ראינו; שעשית לאבותינו ולאמותינו, ושנעשים לנו בימים ההם ובזמן הזה, על ידך ועל ידינו, בני אנוש פשוטים.

(הרבה מירה רגב)

בקהילות ספרד מוסיפים את מזמור תהילים ל':

מזמור שיר חנכת הבית לדוד: ארוממה יי כי דליתני, ולא שמחת איבי לי: יי אלהי, שועתי אליה ותרפאני: יי העלית מן שאול נפשי, חייטני מירדי בור: זמרו ליי חסידיו, והודו לזכר קדשו: כי רגע באפו, חיים ברצונו, בערב יליו ככי, ולבקר רנה: ואני אמרתי בשלוי, בל אמוט לעולם: יי ברצונה העמדתה להררי עז, הסתרת פניה הייתי נבהל: אליה יי אקרא, ואל אדני אתחנן: מה בצע בדמי ברדתי אל שחת, היודך עפר, היגיד אמתה: שמע יי וחנני, יי היה עזר לי: הפכת מספדי למחול לי, פתחת שקי, ותאזני שמחה: למען ימרה כבוד ולא ידם, יי אלהי לעולם אודה:

מעוז צור

מעוז צור ישועתי לך נאה לשבח,
תכון בית תפילתי ושם תודה נזבח,
לעת תכין מטבח מצר המנבח,
(נוסח חלופי: לעת תשבית מטבח ומצר תרוח)
אז אגמר בשיר מזמור חנכת המזבח.
וננים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים,
ופרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים,
ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים,
בני בינה ימי שמונה קבעו שיר וננים.

שירים לחג

שבחי מעוז

מילים ולחן: נעמי שמר

מעוז צור ישועתי, לך נאה לשבח
הרחק הרחק ליד ביתי הפרדסים נתנו ריח
אבוא במנהרות ובמצדות ובמערות
ובנקרות צורים ובמחילות עפר
אי שם בלב הלילה דרוך וחרשי
צופה בי מבקש נפשי

מעוז צור ישועתי, מבצר עיקש וקישח
עצי שקד ליד ביתי עומדים בלובן פורח
אבוא במנהרות ובמצדות ובמערות
ובנקרות צורים ובמחילות עפר
אי שם בלב הלילה דרוך וחרשי
מביט בי מבקש נפשי

מעוז צור ישועתי, בקרב אין קץ ינצח
אלי איילת אחותי חיוך עייף תשלח
אבוא במנהרות ובמצדות ובמערות
ובנקרות צורים ובמחילות עפר
אי שם בלב הלילה דרוך וחרשי
אורב לי מבקש נפשי

אבוי לו מעוקצי, ואבוי לו מדבשי
אבוי למבקש נפשי

באנו חושך לגרש

מילים: שרה לוי-תנאי לחן: עמנואל עמירן (פוגצ'וב)

בָּאנוּ חֹשֶׁךְ לְגַרֵשׁ.
בְּיָדֵינוּ אֹרֶךְ וְאֵשׁ.
כָּל אֶחָד הוּא אֹרֶךְ קוֹטֵן,
וְכָלֵנוּ - אֹרֶךְ אֵיתָן.
סוּרָה חֹשֶׁךְ! הֲלֵאָה שְׁחוּר!
סוּרָה מִפְּנֵי הָאֹרֶךְ!

ימי החנוכה

מילים: מרדכי ריווסמן נוסח עברי: אברהם אברונין לחן: עממי יידי

יְמֵי הַחֲנֻכָּה חֲנֻכַּת מִקְדָּשֵׁנוּ,
בְּגִיל וּבְשִׂמְחָה מְמַלְאִים אֶת לִבֵּנוּ,
לְיֵלָה יוֹם סְבִיבוֹנְנוּ יִסֵּב,
סִפְגְּנוּיֹת נֹאכַל בָּם לָרֵב.
הָאִירוּ, הִדְלִיקוּ נְרוֹת חֲנֻכָּה רַבִּים!
עַל הַנְּסִים וְעַל הַנִּפְלְאוֹת אֲשֶׁר חוֹלְלוּ
הַמַּכְבִּים.

נִצְחוֹן הַמַּכְבִּים נִסְפָּר, נִזְמָרָה
עַל הַיּוֹנִים אֲזַי יָדָם כִּי נִבְרָה,
יְרוּשָׁלַיִם שָׁבָה לְתַחִיָּה,
עִם יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה תוֹשִׁיָּה.

אנו נושאים לפידיים

מילים: זאב אהרון לחן: מרדכי זעירא

אָנוּ נוֹשְׂאִים לְפִידִים
בְּלִילוֹת אֶפְלִים.
זוֹרְחִים הַשְּׁבִילִים מִתַּחַת רַגְלֵינוּ
וְיָמֵי אֲשֶׁר לֵב לֹו הַצֶּמֶא לְאֹר -
יִשָּׂא אֶת עֵינָיו וְלֵבּוֹ אֵלֵינוּ לְאֹר וְיָבוֹא!

נֶס לֹא קָרָה לָנוּ -
פֶּךְ שֶׁמֶן לֹא מִצָּאנוּ.
לְעֵמֶק הַלְכָנוּ, הִהָרָה עָלֵינוּ,
מַעֲיָנוֹת הָאוֹרוֹת
הַגְּנוּזִים גְּלִינוּ.

נֶס לֹא קָרָה לָנוּ -
פֶּךְ שֶׁמֶן לֹא מִצָּאנוּ.
בְּסֻלַּע חִצְבָנוּ עַד דָּם -
וְיֵהִי אֹרֶךְ!

נרותי הזעירים

מילים: מוריס רוזנפלד וראובן אבינועם לחן: עממי

נרותי הזעירים
מה רבו הסיפורים
לי ילאט האור
לי ילאט האור
על דמים וכישלונות
על תרועות של ניצחונות
על קרבות של דרוך
על קרבות של דרוך

הם סיפרו לי סיפורים
על עבר של עם
על עבר של עם
ואשמע כל נר ונר
לי קורא קום התעורר
עם חיה וקם

סביבון טוב טוב

מילים: לוין קיפניס לחן: עממי

סביבון - טוב טוב טוב,
חנוכה הוא חג טוב.
חנוכה הוא חג טוב,
סביבון - טוב טוב טוב.

טוב נא טוב כה וכה,
נס גדול היה פה.
נס גדול היה פה,
טוב נא טוב כה וכה.

פעילות משפחתית לאחר הדלקת הנרות

חנוכה הוא חג משפחתי, כדאי ורצוי להזמין כל אחד מהילדים להדליק נר או לתת להם חנוכיה משל עצמם ולהיות ביחד עד שהנרות נכבים. זהו זמן למשחקים ושיחה:

משחק:

- אחרי ההדלקה אפשר להמר איזה נר ייכבה ראשון ואיזה נר ייכבה אחרון. פרסים? דמי חנוכה!
- הילדים משחקים בסביבונים: איזה סביבון מסתובב יותר זמן, מי מצליח לסובב הפוך את הסביבון ועוד כיד הדמיון (יש כמובן את המשחק הקלאסי). מנסים לנחש מראש על איזו אות ייפול הסביבון בסוף הסיבוב.
- הכנת סביבונים: מכינים דסקיות קרטון עגולות או מרובעות, ומציירים עליהן דוגמאות שונות. במרכז הדסקית נועצים גפרור או קיסם. מסובבים את הסביבונים, ורואים מה קורה לצבעים.
- טפטופי נרות (מרניע ויצירתי)

שיחה:

- אפשר לחפש נושא לשיחה ודיון בכל ערב: אפשר להכין מראש רשימה של שמונה שאלות או שמונה נושאים אודותם רוצים לערוך שיחה משפחתית קצרה. לדוגמא:
- השמש: מי במשפחה נושא לרוב את תפקיד השמש, איך הוא מאיר בני משפחה אחרים?
 - גבורה: מי הגיבור/ה של כל אחד מבני המשפחה ולמה?
 - שיתוף פעולה: כל אחד הוא אור קטן וכולנו אור איתן, מה המשפחה היתה שמחה לעשות יחד כמשפחה יותר.
 - אור וצל: מה מה משמח אותי ומה מפחיד אותי? האם החושך באמת מפחיד

בְּרֵאשִׁית דּוֹלֵק אֶחָד, וְעוֹד אֶחָד
וְעוֹד אֶחָד, וְעוֹד אַחֲרֵים. הַחֶשֶׁךְ יִחַלֵּף
כְּלִיל. מִתּוֹךְ הַצְּעִירִים, בְּנֵי דַלֵּת הָעַם,
יִבְקַע הָאוֹר בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר יָלוּוֹ
עֲלֵיהֶם הָאַחֲרִים, אוֹהֲבֵי הַצְּדָק וְהָאֱמֶת,
הַחֶפֶז וְהַקְּדָמָה הָאֲנוּשִׁית, הַיְפִי.

בנימין זאב הרצל